

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Het liedje en de toon [2]

Verval klassieke parlement bedreigt de democratie

door *Jan Schinkelshoek*

Voorzitter redactie CDV

De afgezette minister: 'Nu de minister-president me voor gek verklaart en de oppositieleider me een verrader noemt, weet ik bijna zeker dat ik op de goede weg zit...'

Stem uit het parlement: '...naar de uitgang...'

Gejoel: 'Ga, ga, ga...'

Waarom zijn zelfs de meest felle, hoogoplopende debatten in het Britse parlement zo'n genoegen?

Waarom krijgen eenzelfde soort debatten in de Tweede Kamer zo vaak iets ongeremds, iets grofs?

Waarom grijpen Nederlandse parlementariërs zo veel liever naar de hakbijl dan naar het floret?

Nee, kom me niet aan met verhalen over die gevatte, droge, rake Britse humor. Kom me niet aan met verhalen over Hollandse lomphheid. En kom me helemaal niet aan met verhalen over een volksvertegenwoordiging die het zo veel beter doet als ze de taal van het volk spreekt.

Zou het iets te maken hebben met het Grote Ongemak dat sinds een jaar of wat Nederland in de greep heeft? De ontnuch-

tering, de desoriëntatie van een voormalig, nogal zelfverzekerd gidsland?

Zo is het aan het Binnenhof niet altijd geweest.

Jarenlang gold de Tweede Kamer als een saai, duf parlement, waar Kamerleden een nauwelijks veredeld soort ambtenarentaaltje spraken — een Binnenhofbargoens, onbegrijpelijk voor iedereen die er geen studie van had gemaakt.

Er vielen natuurlijk wel eens harde, ronde woorden: 'apekool', 'onbeschaamdheid', 'verlakkerij'. Maar van dat soort taalgebruik was iedereen zó uit z'n doen dat de Kamer voorzitter de spreker-achter-de-katheder onmiddellijk afhamerde en de gewraakte krachtterm zonder veel omhaal van woorden uit de Handelingen liet schrappen.

Het is nog niet zo lang geleden dat een Kamerlid een dag de toegang tot het Kamergebouw werd ontzegd, omdat hij collega's aan de overzijde voor 'schoelje' had uitgemaakt. Nog in de jaren tachtig mocht een Amerikaanse minister in de Kamer niet voor 'nitwit' worden uitgemaakt.

Dat is sinds enige tijd anders.

Wat buiten het Binnenhof begon — verruwing van het politieke taalgebruik — heeft ook de Tweede Kamer bereikt. Het is eerder regel dan uitzondering om iets dat je niet bevalt 'schande' of een 'schandaal' te noemen. Let eens op hoe sommigen bij het minste of geringste vuur beginnen te spuwen,

alsof er weet-ik-wat aan de hand is. Te pas en vooral te onpas wordt iets vergeleken met nazipraktijken of een andere gruwelijkheid uit de Tweede Wereldoorlog. Dit begon al tijdens de verkiezingscampagne.

Maar het is toch een stap verder om in de Kamer — zonder greintje humor — bloedserieus een minister-president voor ‘verrader’, een minister voor ‘knettergek’ en een paar Kamerleden voor ‘een stelletje lafaards’ uit te schelden. Of om zonder gêne aan een minister te vragen of ze haar fatsoen heeft verloren.

Er zit kennelijk hier en daar veel ongemak.

En dat vindt z’n uitweg op een grove, onluisterende manier.

Dat wordt, half verontschuldigend, door fellow travellers van dit type politiek ook als verklaring aangevoerd: er móet wel zo luid, zo hard worden gesproken, anders luistert niemand.

Werkelijk?

Zou het werkelijk zo zijn dat je moet schreeuwen om te worden gehoord? Is het niet veeleer zo dat de toon de muziek maakt? Dat een schrille, valse toonhoogte zelfs de muzikaalste compositie kan bederven? Dat getetter de problemen alleen maar groter maakt, de tegenstellingen dieper en de oplossing uitzichtlozer?

Ja, ik erger me groen en geel aan die Grote Woorden.

Natuurlijk omdat het een gebrek aan stijl laat zien. Natuurlijk omdat krachttermen geen bewijs van kracht zijn. En natuurlijk omdat het de Tweede Kamer naar beneden haalt. Maar vooral ook omdat het niet de goede toon is om gezamenlijk problemen aan te pakken.

Die grote, grove woorden binnen en buiten de Kamer vertroebelen het zicht waar het werkelijk om gaat. In plaats van iets op te lossen, vergroten ze problemen.

Dit heeft niks zalvends, niks ontwij-kends, niks verdoezelends.

Integendeel: wie niet met respect met anderen omgaat — Pieter van Geel maakte dat punt tijdens een debatje met Geert Wilders terecht —, is niet uit op een gezamenlijke oplossing.

Achter de vergroving van het politieke taalgebruik gaat een ander, veel ernstiger verschijnsel schuil: het verval van het klas-sieke parlement.

Ooit opgericht als een neutrale arena waarin vertegenwoordigers uit de heffe des volks meningsverschillen bespreken, verwordt de Kamer in hoog tempo tot een ordinaire zeepkist. In plaats van een middel-eeuws toernooi in negentiende-eeuwse vorm om geschillen vreedzaam uit te praten, gaat het parlement steeds meer dienst doen als theater, waar tegenstellingen worden geëta-leerd, aangezet. Waar de traditionele volks-vertegenwoordiging een ingetogen, fatsoen-lijke omgang vergde, is het parlement à la Wilders eerst en vooral een schiettent.

Dit klinkt veel spannender. En dat is het ook.

Wie het parlement bewust of onbewust prijsgeeft, laadt een zware verantwoorde-lijkheid op zich om een einde te maken aan een wellicht verouderde, maar nog steeds vreedzame methode om geschillen te be-slechten. Te meer waar een goed alternatief voor de parlementaire democratie nog niet is gevonden.

Het gaat om meer dan protest tegen een ‘potje onbeschoft schelden’ (Van Geel). Verscholen achter alle grote, lelijke woorden gaat het om de manier waarop we in Nederland met elkaar omgaan, hoe we problemen aan-pakken: parlementair of niet-parlementair.

Hoe zei Churchill dat ook al weer ooit in het Britse parlement: ‘Democratie is rege-ren door met elkaar te discussiëren. Maar het werkt alleen als je niet door elkaar heen schreeuwt.’

Hear, hear...